

MEVLANA KALKINMA AJANSI

ARAŐTIRMA RAPORU

TR 52 KONYA - KARAMAN BÖLGESİNİN İHRACAT YAPISI

PLANLAMA VE KOORDİNASYON BİRİMİ

UZMAN

FUAT KARAGÜNEY
Yüksek Şehir Plancısı

İÇİNDEKİLER

1	AMAÇ, YÖNTEM VE KAPSAM	5
2	1996 - 2010 YILLARI ARASINDA İLLERİN İHRACAT YAPILARI	6
2.1	İLLERİN İHRACATCI FİRMA SAYILARINDAKİ VE İHRACAT MİKTARLARINDAKİ DEĞİŞİM, 1996 - 2010	6
3	İLK 1000 İHRACATÇI FİRMANIN İL BAZINDA DAĞILIMI	11
4	İLK 1000 İHRACATÇI FİRMANIN DÜZEY 2 BÖLGELERİ BAZINDA DAĞILIMI	15
5	İLK 1000 İHRACATÇI FİRMANIN KAYITLI OLDUKLARI İLLER İLE ÜLKEMİZDEKİ OTOYOLLARIN DAĞILIMI ARASINDAKİ İLİŞKİSİ	23
6	KONYA VE KARAMAN İLLERİNİN İHRACAT PERFORMANSI	27
6.1	İhracatın Teknolojik Dağılımı	27
6.2	İhraç edilen ürünlerini çeşitliği	28
6.3	İhracatın Sıradanlığı	29
6.4	Konya ve Karamandan İhraç edilen ürünlerin Sofistikasyon düzeyi ve Nitelikli sıçrama Yapısı	30
6.5	Konya ve Karaman illerinin Tamamlayıcısı olan Ülkeler	32
7	SONUÇ: TR 52 KONYA - KARAMAN BÖLGESİ İÇİN ÇIKARIMLAR	35
7.1	İHRACATIN GENEL YAPISI	35
7.1.1	KONYA	35
7.1.2	KARAMAN	39
7.2	İLK 1000 İHRACATÇI FİRMA İÇİNDE KONYA VE KARAMAN'DAN İHRACAT YAPAN FİRMALARIN ANALİZİ	41
7.2.1	KONYA	41
7.2.2	KARAMAN	42
7.3	MEKÂNSAL BOYUT - BÖLGENİN ERİŞİLEBİLİRLİĞİ	43
8	İHRACA T KONUSUNDA YERELDE KALKINMA AJANSLARINA DÜŞEN ROLLER NE OLABİLİR?	44
9	KAYNAKÇA	46

TABLO DİZİNİ

Tablo 1 : Konya ve Karaman’da kayıtlı ihracatçı firma sayıları.....	10
Tablo 2 : 2010 Yılında İlk 1000 İçinde Düzey İki Bazında En Fazla İhracat Yapan Bölgeler Ve Firma Sayıları.....	16
Tablo 3 : 2010 da Bir Önceki Yıla Göre İlk 1000’deki Firma Sayısı Azalmasına Rağmen İhracat Miktarı Artar Bölgeler	17
Tablo 4 : 2007 - 2010 Arasında İlk 1000 İhracatçı Firmanın Düzey 2 Bölgeleri Bazında Dağılımı	19
Tablo 5 : 2010 Yılında Orta Ve İleri Teknoloji Ürün İhracatı 100 Milyon Dolar Üzeri Olan İllerimiz	28
Tablo 6 : İhracatın Çeşitliliği Ve Sıradanlığı	30
Tablo 7 : Konya İhracatın Sektörel Gelişimi.....	38
Tablo 8 : Konya’nın İhracat Pazarındaki Gelişim	39
Tablo 9 : Ülkelere Göre Karaman’ın Dış Ticareti (bin dolar)	40
Tablo 10 : İlk 1000 İhracatçı Firma İçinde Konya, 2010.....	42
Tablo 11 : İlk 1000 İhracatçı Firma İçinde Karaman, 2010	42

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1 : 1996 – 2010 yılları arasındaki Türkiye’de ihracatçı firma sayılarındaki artış.....	6
Grafik 2 : 1996 -2010 Yılları arasında İllerde İhracatçı Firma Sayılarının Değişimi.....	8
Grafik 3 : 1996 -2010 Yılları arasında İllerin İhracat Miktarlarındaki Değişim.....	9
Grafik 4 : 1996 – 2010 yılları arasındaki Konya ve Karaman’da kayıtlı ihracatçı firma sayılarındaki artış	10
Grafik 5 : İlk 1000 deki 10 Milyon \$ ve üzeri ihracat yapan firmaların İllere Dağılımı.....	11
Grafik 6 : 2010 Yılında ilk 1000 ihracatçı firmanın illere dağılımı_1.....	13
Grafik 7 : 2010 Yılında ilk 1000 ihracatçı firmanın illere dağılımı_2.....	14
Grafik 8 : İlk 1000 ihracatçı araştırmasını İstatistikî bölgeler bazında Dağılımı.....	16
Grafik 9 : İlk 1000 İçinde Firma Başına Düşen Ortalama İhracat Miktarının Arttığı Bölgeler.....	17
Grafik 10 : İlk 1000 İçinde Firma Başına Düşen Ortalama İhracat Miktarının Azaldığı Bölgeler	18
Grafik 11 : 2010 Yılında İlk 1000 İhracatçı Firmanın Düzey 2 Bazında Dağılımı_1	20
Grafik 12 : 2010 Yılında İlk 1000 İhracatçı Firmanın Düzey 2 Bazında Dağılımı_2	21
Grafik 13 : İhracat Otoyol İlişkisi	23
Grafik 14 : TR52 Bölgesinin Arazi Yapısı	24
Grafik 15 : Mersin - Konya Demiryolu Projesi	26
Grafik 16 : İllerin İhracattaki Çeşitlilik Performansı.....	29
Grafik 17 : İhracatın Sıçrama Kabiliyeti ve Sofistikasyonu,2009	31
Grafik 18 : Konya’nın Başlıca ihracat Yaptığı Ülkeler.....	32
Grafik 19 : Konya’nın ihracatta Tamamlayıcısı olan Ülkeler.....	33
Grafik 20 : Karaman’ın Başlıca ihracat Yaptığı Ülkeler	33
Grafik 21 : Karaman’ın ihracatta Tamamlayıcısı olan Ülkeler	34
Grafik 22 : Bazı İllerin İhracat Rakamlarının Ülke Rakamlarına Oranı	36

1 AMAÇ, YÖNTEM VE KAPSAM

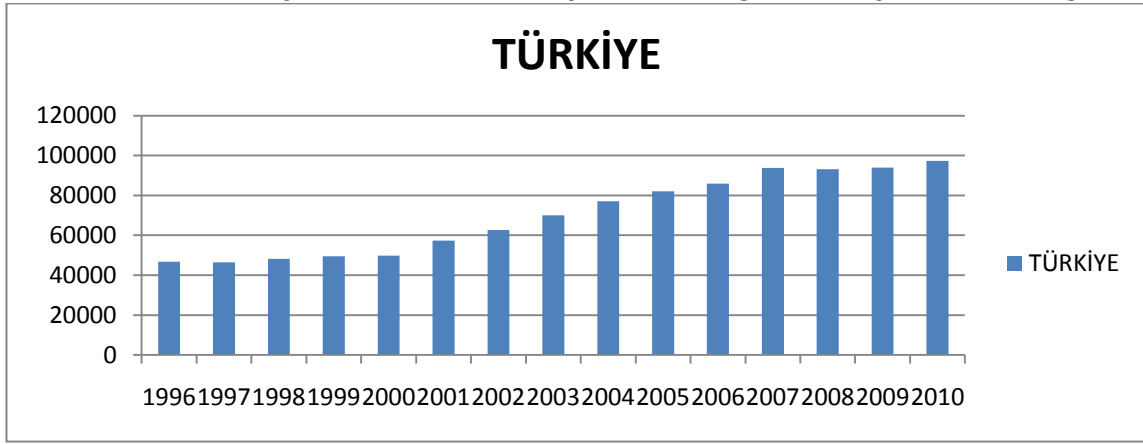
- Bu çalışma 4 ana bölümden oluşmaktadır.
- İlk bölümde amaç, Ekonomi Bakanlığı verileri kullanılarak İl ve İstatistikî düzey 2 bölgeleri bazında 1996 -2010 yılları arasındaki İhracatçı firma sayılarındaki ve ihracat miktarlarındaki değişimin ülkemizdeki sanayinin mekânsal gelişim süreci ile olan ilişkisini incelemektir.
- İkinci bölümde Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından her yıl düzenli olarak yapılan İlk 1000 ihracatçı araştırmasını 2007 -2010 dönemleri özelinde hem iller bazında hem de Kalkınma ajanslarının faaliyet gösterdiği İstatistikî düzey 2 bölgeleri bazında Coğrafi Bilgi Sistemleri kullanarak mekânsal dağılımını ve bu dağılımın ülke coğrafyası ile ilişkisini incelemektir. Bu amaçla 2007 ile 2010 yılları arasında Ülkemizde en fazla ihracat yapan ilk 1000 firmanın düzey 3 (iller) ve Düzey 2 (bölgeler) bazında mekâna dağılımları haritalanmış ve ihracatta yoğunlaşan il ve bölgeler tespit edilmiştir.
- Son olarak ise Ekonomi Bakanlığı tarafından 2011 yılında 81 İlin ihracat performanslarının incelendiği “İl İl Dış Ticaret Potansiyeli” adlı çalışmadaki tespitler TR52 Düzey 2 Bölgesi (Konya- Karaman) özelinde yorumlanmıştır.
- Sonuç olarak tüm bu analizlerden Konya – Karaman bölgesinin ihracat stratejisine girdi sağlayacak tespit ve önerilerde bulunulmuştur.

2 1996 – 2010 YILLARI ARASINDA İLLERİN İHRACAT YAPILARI

2.1 İLLERİN İHRACATCI FİRMA SAYILARINDAKİ VE İHRACAT MİKTARLARINDAKİ DEĞİŞİM,1996 – 2010

- Bu bölümde Ekonomi Bakanlığı'nın düzenli olarak yayınladığı illere dair ihracat verileri (1996 – 2010) coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak mekânsal haritalar üretilmiştir. Bu sayede illerdeki ihracatçı firma sayısındaki ve ihracat miktarlarındaki değişim mekânsal olarak ifade edilebilmiştir.

Grafik 1 : 1996 – 2010 yılları arasındaki Türkiye’de ihracatçı firma sayılarındaki artış

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

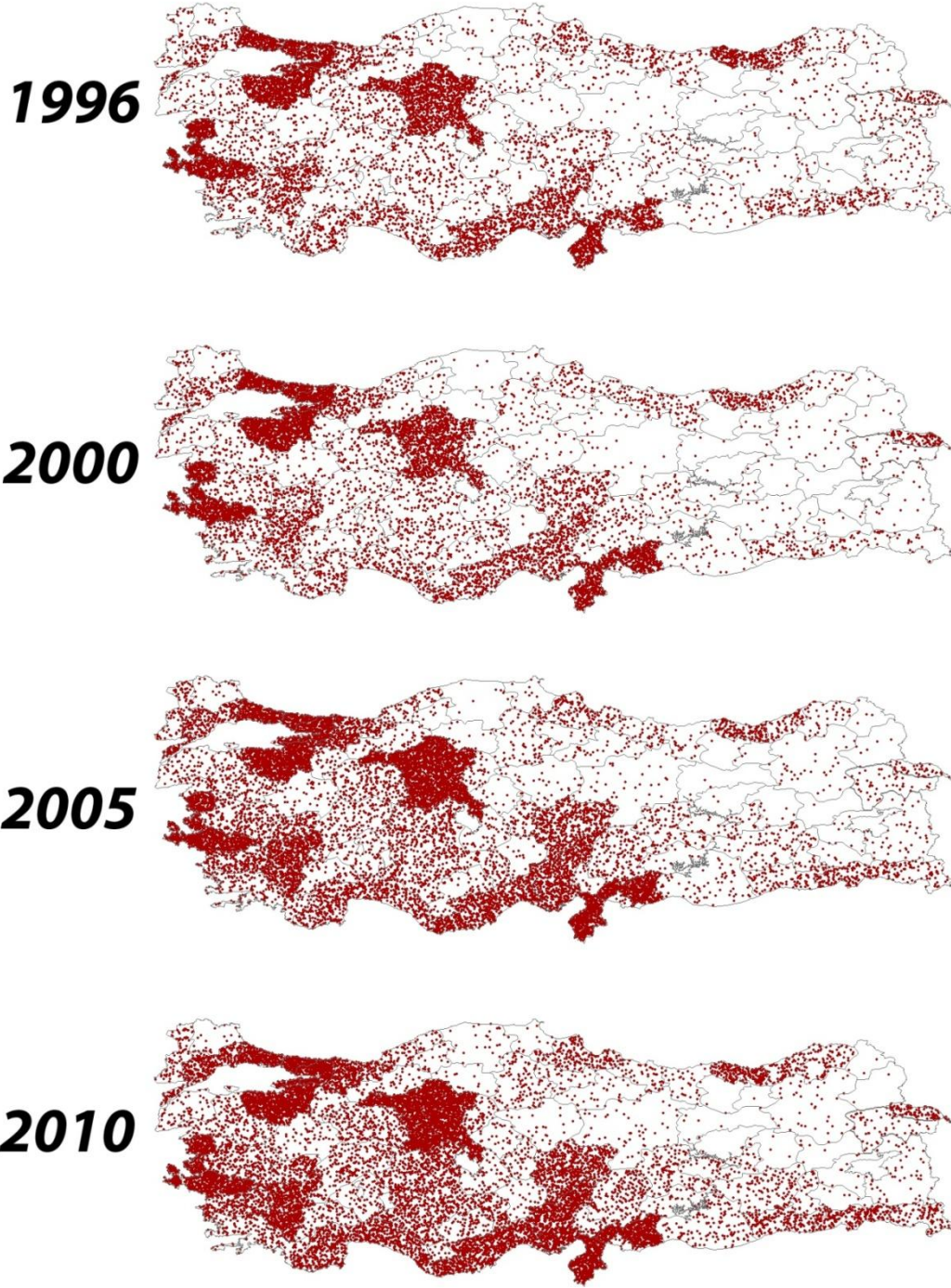
- Aşağıda Grafikte- 2’de 1996 – 2010 yılları arasında 5 eşer yıllık süre zarflarında illerimizdeki ihracatçı firma sayılarının değişimi gösterilmiştir. Şüphesiz bu mekânsal dağılım Türkiye’nin 1980’lerde ithal ikameci politikaları terk edip dışarı açılma süreci ve bunun illerin ihracat yapıları üzerindeki etkisiyle de doğrudan ilişkilidir.
- Özellikle 1980’lerden sonra ülkenin iki büyük sanayi kutbu olan İstanbul ve Ankara arasında yeni gelişme kutupları ortaya çıkmış, İstanbul’daki sanayi, Kocaeli, Adapazarı, Bursa, Tekirdağ gibi çevre illere doğru genişlerken Ankara’nın çevresinde ise Konya, Eskişehir, Afyonkarahisar gibi iller sanayi hamleleriyle birlikte ihracat performanslarını da artırmıştır. Bu mekânsal oluşumlar Grafik-2’de açıkça okunmaktadır.
- Ekonomik etkinliklerin yoğunlaştığı ve çevreye yaygınlaştığı bir diğer kutup ise Adana merkezli Çukurova Bölgesi’dir. Adana, pamuk ve tekstil üretiminde uzmanlaşırken; Hatay İli, İskenderun ilçesinde yer alan limanı ile uluslararası ticaret ve çelik üretiminde öne çıkmıştır.

Bölgeye, 1980'lerin sonunda uluslararası bir limana ve serbest bölgeye sahip Mersin'de eklenerek kuşak genişlemiştir.¹

- Sanayileşmenin ve buna bağlı olarak ihracatçı firma sayısının arttığı bir diğer gelişme eksenini ise İzmir ve çevresidir. Bir bölge merkezi olma özelliği gösteren İzmir, zamanla bazı iktisadi faaliyetleri çevre illere yaymıştır. Bu bölgede özellikle Aydın, Denizli, Afyonkarahisar Uşak gibi illeri gelişmeye başlamıştır.

¹ DPT, İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2003)

Grafik 2 : 1996 -2010 Yılları arasında İllerde İhracatçı Firma Sayılarının Değişimi
1996 - 2010 YILLARI ARASINDA İLLERDE İHRACATCI FİRMA SAYILARI

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı verilerinden derlenmiştir

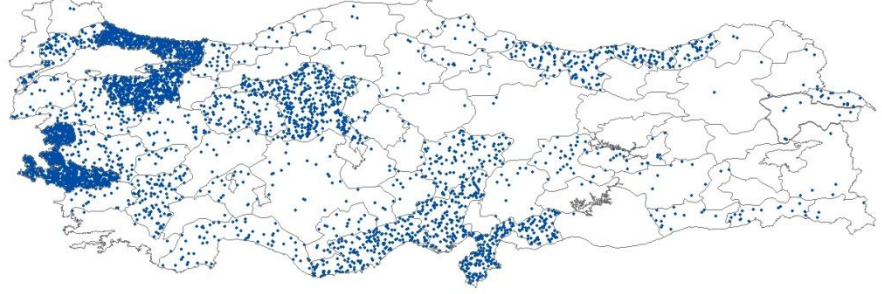
Grafik 3 : 1996 -2010 Yılları arasında İllerin İhracat Miktarlarındaki Değişim

1996 - 2010 YILLARI ARASINDA İLLERİN İHRACAT MİKTARLARI

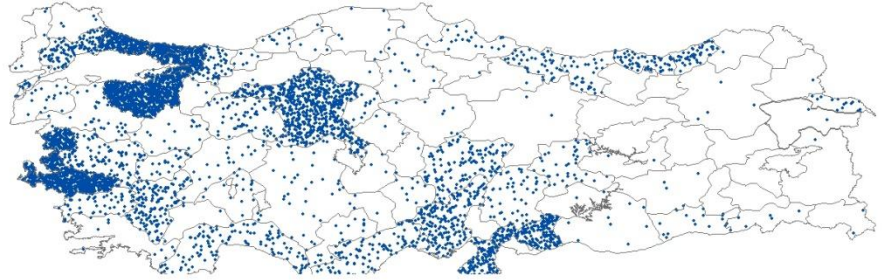

Her nokta 2 milyon doları temsil etmektedir.

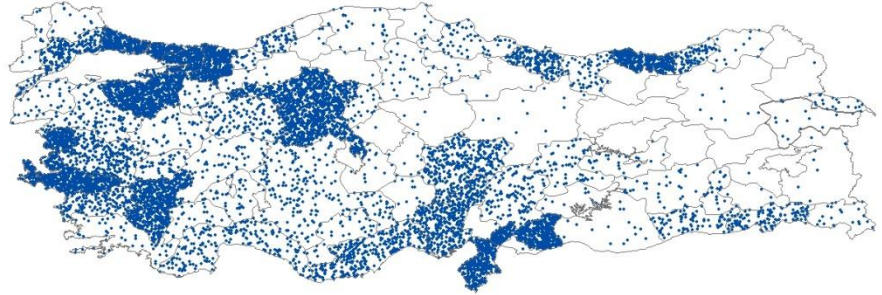
1996

2000

2005

2010

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı verilerinden derlenmiştir

- 1996 dan 2010'a ihracatçı firma sayısındaki en iyi ilerlemeyi kaydeden iller Diyarbakır (5.5 kat), Bursa(3.1 kat), Kayseri, (4.5 kat), Burdur(4.7 kat), Konya(4 kat), Hakkari(4.8 kat), Karaman(3 kat),Kocaeli (3.2 kat), Manisa (3 kat), gibi illerdir. Bu illerin hepsi Türkiye'nin ortalama ihracatçı firma sayısındaki artışından daha fazla artış yakalamıştır.

Tablo 1 : Konya ve Karaman'da kayıtlı ihracatçı firma sayıları

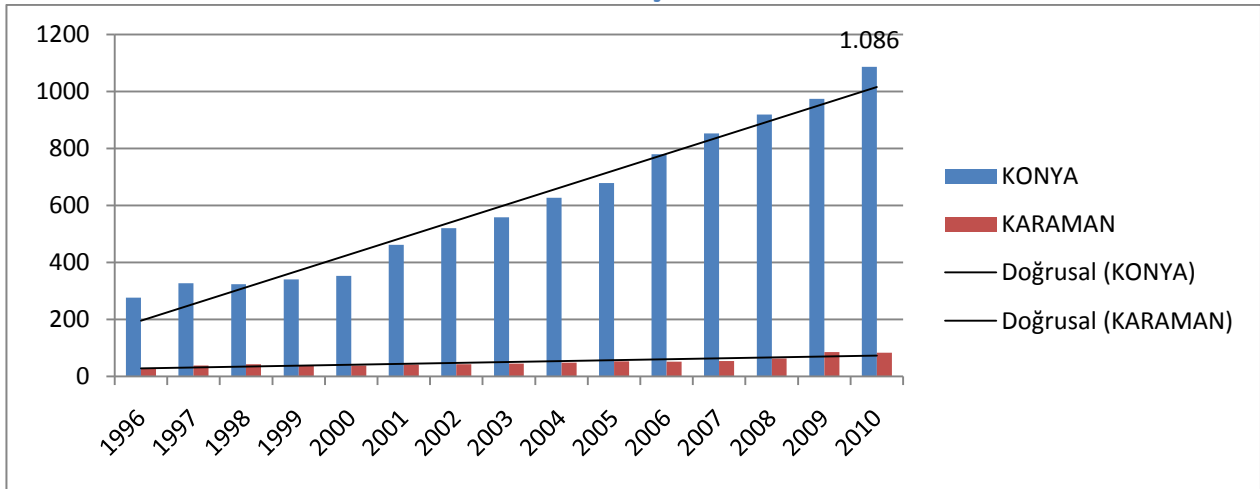
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
TÜRKİYE	46670	46386	48113	49515	49823	57272	62641
KONYA	277	327	324	341	353	462	520
KARAMAN	26	39	43	40	39	42	43

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
TÜRKİYE	69973	77125	82121	85949	93748	93185	93901	97302
KONYA	558	627	679	779	852	919	974	1086
KARAMAN	45	49	53	52	54	63	86	83

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

- TR52 bölgesine geldiğimizde, ülkemizde toplam ihracatçı firma sayısı 1996'dan 2010'a 2 katına çıkarken bu durum Konya ve Karamanda Türkiye performansından daha iyidir. 1996 dan 2010 Konya'daki ihracatçı firma sayısı 4 kat artarken, bu rakam Karaman'da ise 3 kattır.

Grafik 4 : 1996 – 2010 yılları arasındaki Konya ve Karaman'da kayıtlı ihracatçı firma sayılarındaki artış

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

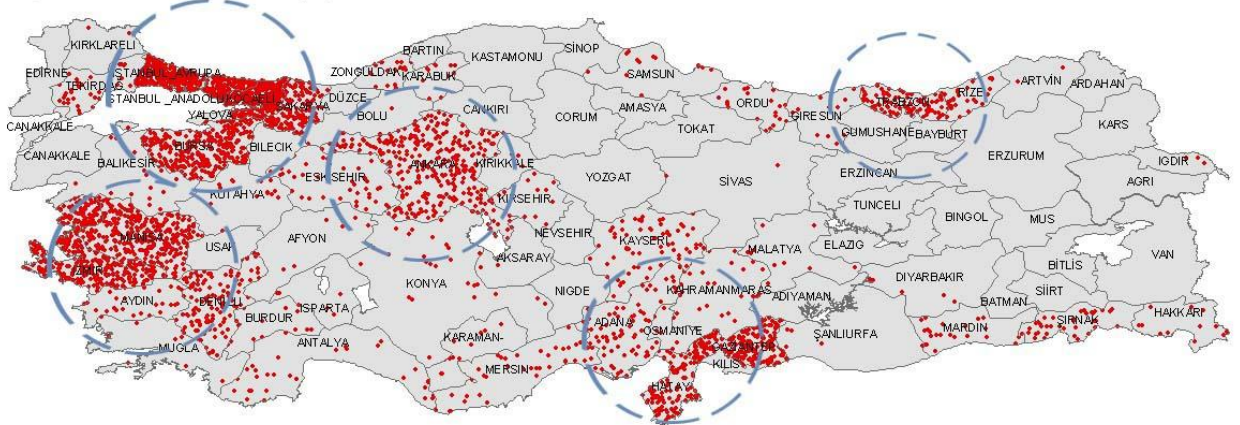
3 İLK 1000 İHRACATÇI FİRMANIN İL BAZINDA DAĞILIMI

- İlk 1000 ihracatçı araştırmasını iller bazında ele aldığımızda göze çarpan en belirgin olgu İstanbul'un Ülkemizdeki toplam ihracat içindeki ağırlığıdır. İktisadi tarihimiz boyunca ülkemizin ihracat lokomotifi olan İstanbul 2010 yılında da ilk 1000 de 483 firmayla en fazla ihracat yapan il konumundadır. İstanbul'un hemen arkasından ise 66 firma ile İzmir ve daha sonra 55 firma ile Bursa gelmektedir. 4. sırada geçen yıla göre listeye 4 firma daha ekleyen Gaziantep 53 firma ile Ankara'yı geride bırakmıştır. 5. sıraya gerileyen Ankara ise toplam 42 firmaya sahiptir.
- 2010 yılında ilk 1000 deki firmaların yaptığı toplam ihracatın yaklaşık % 73 ünü sadece bu 5 il karşılamaktadır. İlk 1000 deki 10 Milyon \$ ve üzeri ihracat yapan firmaların ülkedeki dağılımına bakıldığında 5 alt bölgede toplandığı görülmektedir. Bunlar sırasıyla;
 1. İstanbul ve İstanbul'un hinterlandında kalan bölge(İstanbul, Kocaeli Sakarya, Bursa)
 2. İzmir ve İzmir'in hinterlandında kalan bölge(İzmir, Manisa Denizli)
 3. Ankara
 4. Adana, Gaziantep, Hatay
 5. Trabzon, Rize alt bölgeleridir.

Grafik 5 : İlk 1000 deki 10 Milyon \$ ve üzeri ihracat yapan firmaların illere Dağılımı

İlk 1000 içinde 10.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan iller

● = Her Nokta 10.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

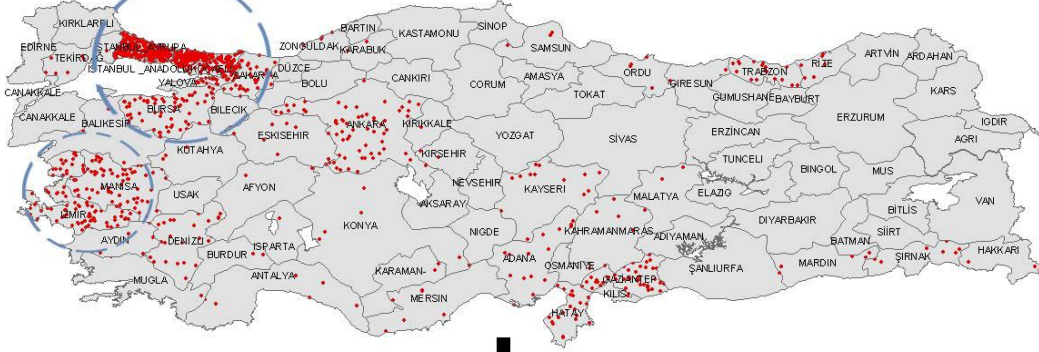
Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması
Verilerinden derlenmiştir

- Ancak hemen belirtmek gerekir ki Manisa'nın ve Sakarya illerinin bu sıralamada öne çıkmasında Manisa'daki Vestel yatırımı ve Sakarya'daki Toyota yatırımı büyük rol oynamaktadır. Örneğin Manisa'daki 2010 yılında ilk 1000 içindeki 20 firmanın toplam 3,4 Milyar dolarlık ihracatının yüzde %66 sını Vestel tek başına karşılamaktadır. Aynı şekilde Sakarya'daki 2010 yılında ilk 1000 içindeki 6 firmanın toplam 1,5 Milyar dolarlık ihracatının yüzde %88 ini Toyota Otomotiv sağlamaktadır. Kocaeli'deki toplam 5.5 Milyar dolarlık ihracatın ise %52 sini Tüpraş karşılamaktadır.
- Diğer yandan Grafik 6'de eşik olarak 50 Milyon dolar ve üzerini ele aldığımızda ise belirgin olarak 2 alt bölge ortaya çıkmaktadır. Bunlar;
 1. İstanbul ve İstanbul'un hinterlandında kalan bölge(İstanbul, Kocaeli Sakarya, Bursa)
 2. İzmir ve İzmir'in hinterlandında kalan bölge(İzmir, Manisa Denizli)
- 10 Milyon \$ eşğinde yoğunlaşma gösteren diğer 3 bölgede 50 Milyon dolar ve üzerine çıktığımızda yoğunlaşma azalmaktadır.
- Son olarak eşik değeri olarak 100 Milyon dolar ve üzerini aldığımızda ise artık belirgin bir şekilde sadece İstanbul ve kısmen İstanbul'un yakın çevresinde yoğunlaşmalar ortaya çıkmaktadır. (Grafik 6)
- Eşik değeri olarak 10 Milyar dolar alındığında ise Ülkemizde sadece İstanbul merkezli firmaların bu rakamın üzerinde ihracat yaptığını görüyoruz. Bu dağılım ülkemizin ihracat yapısındaki İstanbul faktörünü açıkça ortaya koymaktadır.(Grafik 7)

Grafik 6 : 2010 Yılında ilk 1000 ihracatçı firmanın illere dağılımı_1

İlk 1000 içinde 50.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan iller

● = Her Nokta 50.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

İlk 1000 içinde 100.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan iller

● = Her Nokta 100.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

İlk 1000 içinde 200.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan iller

● = Her Nokta 200.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

Grafik 7 : 2010 Yılında ilk 1000 ihracatçı firmanın illere dağılımı_2

İlk 1000 içinde 500.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan iller

● = Her Nokta 500.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

İlk 1000 içinde 1 Milyar \$ ve üzeri ihracat yapan iller

● = Her Nokta 1 Milyar \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

İlk 1000 içinde 10 Milyar \$ ve üzeri ihracat yapan iller

● = Her Nokta 10 Milyar \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

Kaynak: Türkiye İhracatçıları Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması
Verilerinden derlenmiştir

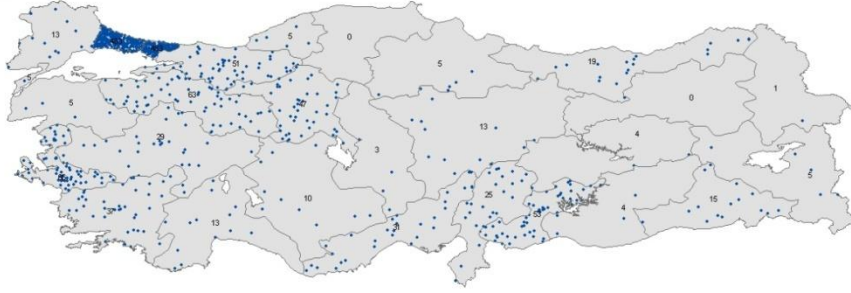
4 İLK 1000 İHRACATÇI FİRMANIN DÜZEY 2 BÖLGELERİ BAZINDA DAĞILIMI

- Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından yapılan İlk 1000 ihracatçı araştırmasını İstatistikî bölgeler bazından ele aldığımızda il bazındaki yoğunlaşmaların bölge bazındaki yoğunlaşmaların belirlediği gözükmektedir.
- İstatistikî bölge birimleri sınıflandırmasında tek il olarak yer alan İstanbul 26 düzey 2 Bölgesi arasında yaklaşık 41 milyar dolarlık ihracatıyla 1000 ihracatçı firmanın içinde en fazla ihracat yapan bölge konumundadır.
- İstanbul’u sırasıyla yaklaşık 7 Milyar dolarla TR42 bölgesi (Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova), 4.1 milyar dolarla TR31 bölgesi(İzmir),3,5 milyar dolarla TR41 bölgesi (Bursa Bilecik Eskişehir) ve son olarak 3,4 milyar dolarla TR33 bölgesi (Afyonkarahisarkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak) takip etmektedir. Tek ilden oluşan Ankara ise 3,2 milyar dolarla 6. sırada yer almaktadır.
- İlk 1000 içinde 5 milyon dolar ve üzeri ihracat yapan firmanın ihracat miktarları bakımından bölgesel bazda 3 alt bölgede toplandığı gözükmektedir. Bunlar;
 1. İstanbul - Ankara Aksı
 2. İzmir ve Çevresi
 3. Gaziantep, Adana, Hatay Alt Bölgesi
- Eşik düzeyi olarak 10 milyon dolar ve üzeri ihracat yapan firmaların bölgesel bazda dağılımına bakıldığında ise Gaziantep, Adana, Hatay Alt Bölgesi’nde ve Ankara Çevresinde yoğunlaşmanın azaldığı, İzmir ve İstanbul’un hinterlandında yoğunlaşmaların devam ettiğini görmekteyiz.
- Eşil değeri olarak 50 milyon dolar ve üzeri alındığında ise bu rakamın üzerinde ihracat yapan firmaların İstanbul ‘da yoğunlaştığını görmekteyiz.
- Amasya, Çorum, Samsun, Tokat illerinden oluşan TR83 bölgesinden ise sadece Samsun’un ilk 1000 içine girebildiğini görüyoruz.
- Kastamonu, Çankırı,Sinop illerinden oluşan TR 82 bölgesi ile Erzurum, Erzincan, Bayburt illerinden oluşan TRA1 bölgesinden 2010 yılında ilk 1000 içinde hiçbir firmanın olmaması ise göze çarpan diğer bir durumdur.

Grafik 8 : İlk 1000 ihracatçı araştırmasını İstatistikî bölgeler bazında Dağılımı

2010 yılında İlk 1000 ihracatçı firmanın bölgesel dağılımı

Her bir Nokta 1 firmayı temsil etmektedir.

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması

Verilerinden derlenmiştir

Tablo 2 : 2010 Yılında İlk 1000 İçinde Düzey İki Bazında En Fazla İhracat Yapan Bölgeler Ve Firma Sayıları

sıra	BÖLGE	İhracat 2010 (\$)	% İhracat miktarı	firma sayısı2010
1	İstanbul	40.992.746.525,37	55,51	483
2	Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	6.944.490.372,30	9,40	51
3	İzmir	4.136.838.874,15	5,60	66
4	BURSA BİLECİK ESKİŞEHİR	3.520.660.695,25	4,77	63
5	Afyonkarahisar Kütahya, Manisa, Uşak	3.423.861.712,37	4,64	29
6	Ankara	3.257.907.371,91	4,41	47
7	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	2.292.969.973,22	3,11	53
8	Aydın, Denizli, Muğla	1.577.333.332,64	2,14	37
9	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	1.471.987.153,53	1,99	19
10	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	1.298.503.678,64	1,76	25
11	Adana, Mersin	1.119.181.344,34	1,52	31
12	Kayseri, Sivas, Yozgat	663.912.510,45	0,90	13
13	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	580.172.361,13	0,79	15
14	Antalya, Burdur, Isparta	469.386.369,24	0,64	13
15	Konya, Karaman	379.745.106,75	0,51	10
16	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	360.808.590,79	0,49	13
17	Bartın, Karabük, Zonguldak	327.945.309,80	0,44	5
18	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Niğde, Nevşehir	176.171.474,61	0,24	3
19	Balıkesir, Çanakkale	170.355.601,15	0,23	5
20	Amasya, Çorum, Samsun, Tokat	130.708.999,83	0,18	5
21	Van, Muş, Bitlis, Hakkâri	121.593.982,55	0,16	5
22	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	95.320.025,63	0,13	4
23	Şanlıurfa, Diyarbakır	94.400.534,83	0,13	4
24	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	29.829.106,69	0,04	1
25	Kastamonu, Çankırı, Sinop	0,00	0,00	0
26	Erzurum, Erzincan, Bayburt	0,00	0,00	0

- Dikkati çeken diğer bir Bartın, Karabük, Zonguldak düzeyi iki bölgesinde 2010 da bir önceki yıla göre ilk 1000 deki firma sayısı artmasına rağmen ihracat miktarı azalmıştır. Bu durum o bölgede ilk 1000 içinde firma başına düşen ortalama ihracat miktarının azaldığını göstermektedir.
- Öte yandan aşağıda listelenen bölgelerde tersi bir durum yaşanmış ve 2010 da bir önceki yıla göre ilk 1000 deki firma sayısı azalmasına rağmen ihracat miktarı artmıştır. Bu durum o bölgede ilk 1000 içinde firma başına düşen ortalama ihracat miktarının arttığını göstermektedir. Bu bölgeler şunlardır:

Tablo 3 : 2010 da Bir Önceki Yıla Göre İlk 1000'deki Firma Sayısı Azalmasına Rağmen İhracat Miktarı Artan Bölgeler

sıra	BÖLGE	İhracat 2010 (\$)	% İhracat miktarı	Firma sayısı2010	İhracat 2009 (\$)	Firma sayısı2009
1	İstanbul	40.992.746.525,37	55,51212501	483	36.193.624.607,75	492
3	İzmir	4.136.838.874,15	5,602081738	66	3.731.815.287,86	67
6	Ankara	3.257.907.371,91	4,41	47	2.838.035.346,10	52
10	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	1.298.503.678,64	1,76	25	1.077.943.172,14	31
11	Adana, Mersin	1.119.181.344,34	1,52	31	972.070.611,93	32

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması

Verilerinden derlenmiştir

Grafik 9 : İlk 1000 İçinde Firma Başına Düşen Ortalama İhracat Miktarının Arttığı Bölgeler

2010 da bir önceki yıla göre ilk 1000 deki firma sayısı azalmasına rağmen ihracat miktarı artan düzey 2 bölgeleri

Bu bölgelerde ilk 1000 içinde firma başına düşen ortalama ihracat miktarı artmıştır.

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması

Verilerinden derlenmiştir

Grafik 10 : İlk 1000 İçinde Firma Başına Düşen Ortalama İhracat Miktarının Azaldığı Bölgeler

2010 da bir önceki yıla göre ilk 1000 deki firma sayısı artmasına rağmen ihracat miktarı azalan düzey 2 bölgeleri

Bu bölgede ilk 1000 içinde firma başına düşen ortalama ihracat miktarı azalmıştır.

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması
Verilerinden derlenmiştir

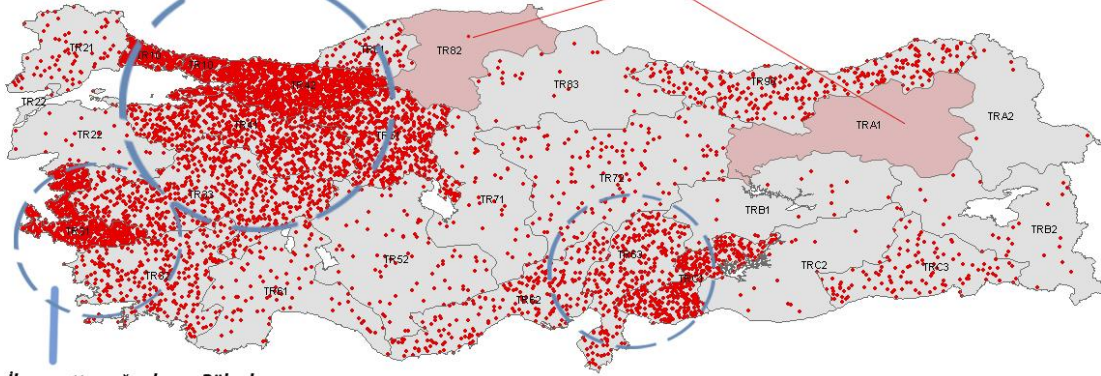
Tablo 4 : 2007 - 2010 Arasında İlk 1000 İhracatçı Firmanın Düzey 2 Bölgeleri Bazında Dağılımı

BÖLGE	İhracat 2007 (\$)	İlk 1000 deki firma sayısı 2007	İhracat 2008 (\$)	İlk 1000 deki firma sayısı 2008	İhracat 2009 (\$)	İlk 1000 deki firma sayısı 2009	İhracat 2010 (\$)	İlk 1000 deki firma sayısı 2010	Sütun1
İstanbul	42.422.545.291,67	535	51.710.830.183,70	503	36.193.624.607,75	492	40.992.746.525,37	483	TR10
Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	8.443.027.285,65	47	10.362.094.711,84	55	5.434.600.205,92	46	6.944.490.372,30	51	TR42
İzmir	4.037.939.098,63	63	4.993.057.192,66	65	3.731.815.287,86	67	4.136.838.874,15	66	TR31
BURSA BİLECİK ESKİŞEHİR	3.778.576.823,22	64	3.858.199.178,95	62	2.803.305.392,86	60	3.520.660.695,25	63	TR41
Afyonkarahisarkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak	3.297.050.185,80	21	3.135.885.689,85	24	3.016.324.333,30	27	3.423.861.712,37	29	TR33
Ankara	2.709.584.919,07	42	3.351.083.524,83	48	2.838.035.346,10	52	3.257.907.371,91	47	TR51
Gaziantep, Adıyaman, Kilis	1.288.428.609,62	34	2.047.682.255,95	48	1.828.061.783,45	49	2.292.969.973,22	53	TRC1
Aydın, Denizli, Muğla	1.653.854.143,60	41	2.036.940.958,96	41	1.176.260.389,93	35	1.577.333.332,64	37	TR32
Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	1.162.180.503,40	21	1.360.680.389,05	18	1.135.698.056,29	19	1.471.987.153,53	19	TR90
Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	806.786.611,65	23	1.278.110.194,59	21	1.077.943.172,14	31	1.298.503.678,64	25	TR63
Adana, Mersin	943.170.077,45	26	1.111.065.279,49	28	972.070.611,93	32	1.119.181.344,34	31	TR62
Kayseri, Sivas, Yozgat	570.898.463,50	12	637.368.827,17	11	532.793.419,00	11	663.912.510,45	13	TR72
Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	305.664.753,89	11	342.859.160,41	11	597.149.131,20	16	580.172.361,13	15	TRC3
Antalya, Burdur, Isparta	185.115.231,20	12	384.387.248,39	10	304.900.277,06	9	469.386.369,24	13	TR61
Konya, Karaman	283.926.579,17	8	331.717.902,11	9	238.374.788,95	10	379.745.106,75	10	TR52
Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	403.935.747,72	10	522.340.085,39	14	410.824.461,88	15	360.808.590,79	13	TR21
Bartın, Karabük, Zonguldak	184.588.522,00	4	494.097.258,25	5	423.673.805,84	4	327.945.309,80	5	TR81
Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Niğde, Nevşehir	108.041.251,01	3	127.872.788,67	3	110.264.205,44	2	176.171.474,61	3	TR71
Balıkesir, Çanakkale	158.402.838,55	5	178.028.894,85	5	187.175.805,88	5	170.355.601,15	5	TR22
Amasya, Çorum, Samsun, Tokat	191.547.064,98	6	396.566.194,42	7	188.585.105,37	6	130.708.999,83	5	TR83
Van, Muş, Bitlis, Hakkâri	54.564.208,61	3	38.017.742,58	2	125.591.285,31	5	121.593.982,55	5	TRB2
Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	81.873.906,13	4	88.410.508,07	4	60.541.537,91	3	95.320.025,63	4	TRB1
Şanlıurfa, Diyarbakır	60.433.791,11	3	90.062.364,74	3	57.587.979,48	3	94.400.534,83	4	TRC2
Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	24.832.728,86	1	32.163.380,29	1	30.312.663,87	1	29.829.106,69	1	TRA2
Kastamonu, Çankırı, Sinop	77.177.831,75	1	229.499.995,17	1	60.568.030,31	1	0,00	0	TR82
Erzurum, Erzincan, Bayburt	0,00	0	21.872.964,47	1	0,00	0	0,00	0	TRA1

İlk 1000 içinde 5.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan düzey 2 bölgeleri

● = Her Nokta 5.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

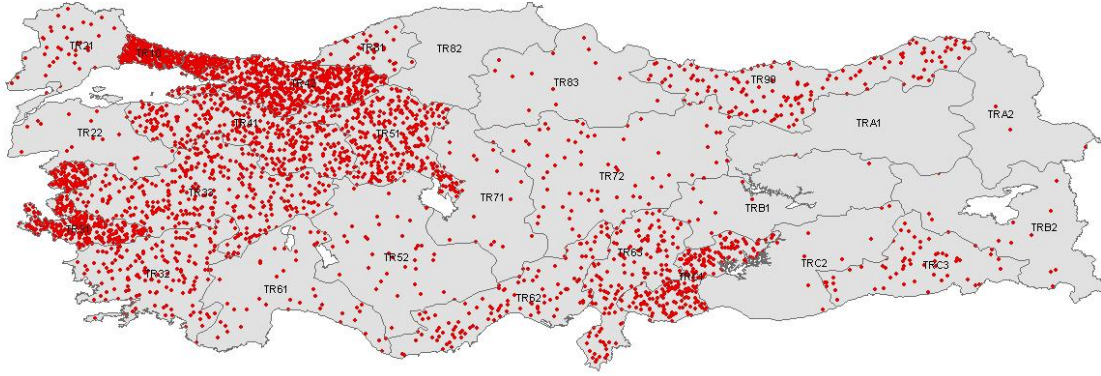
İlk 1000 içine giremeyen bölgeler

İhracatta yoğunlaşan Bölgeler

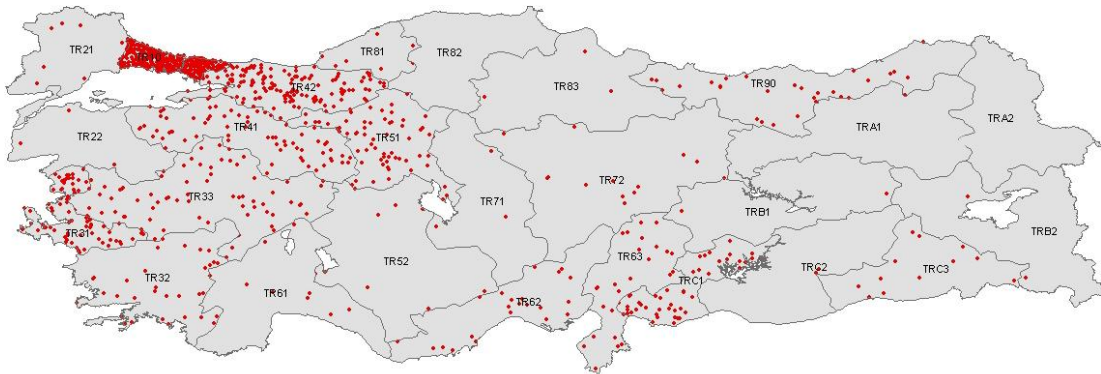
İlk 1000 içinde 10.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan düzey 2 bölgeleri

● = Her Nokta 10.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

İlk 1000 içinde 50.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan düzey 2 bölgeleri

● = Her Nokta 50.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

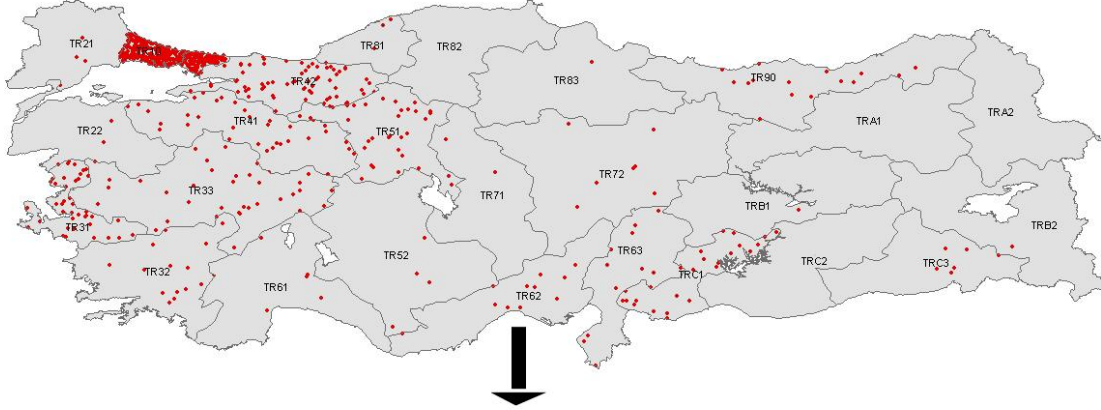

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması
Verilerinden derlenmiştir

Grafik 12 : 2010 Yılında İlk 1000 İhracatçı Firmanın Düzey 2 Bazında Dağılımı_2

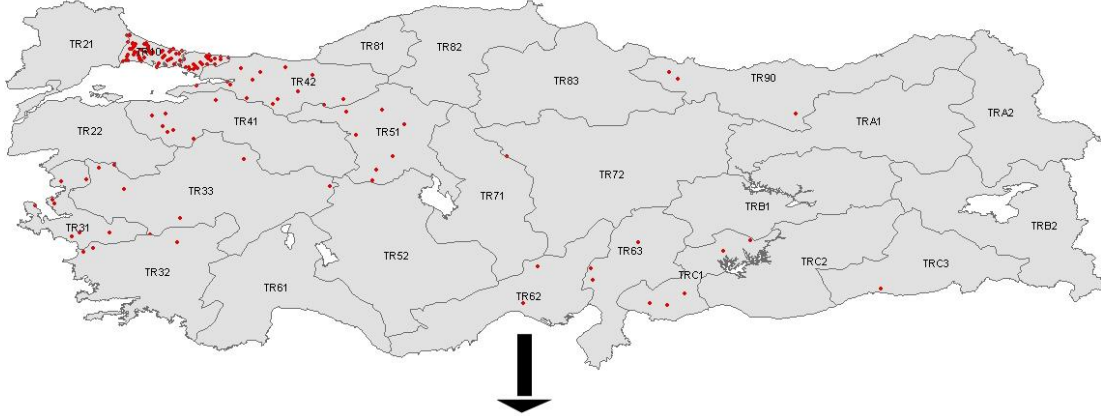
İlk 1000 içinde 100.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan düzey 2 bölgeleri

● = Her Nokta 100.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

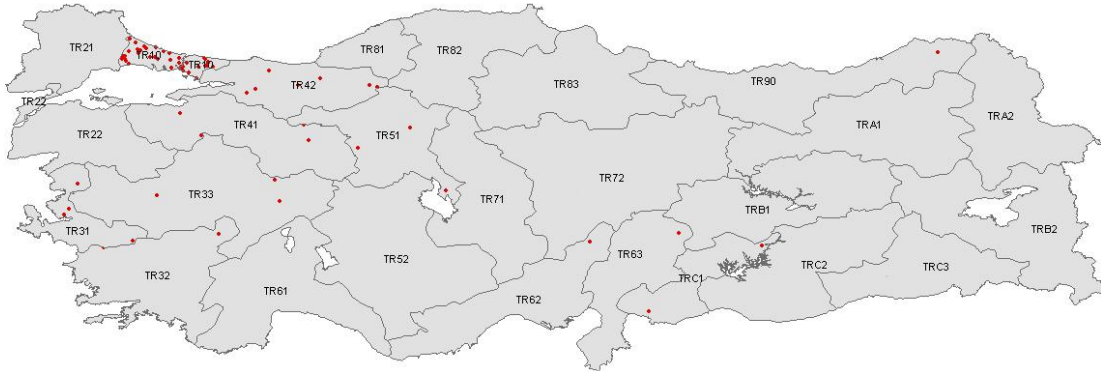
İlk 1000 içinde 500.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan düzey 2 bölgeleri

● = Her Nokta 500.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

İlk 1000 içinde 1.000.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan düzey 2 bölgeleri

● = Her Nokta 1.000.000.000 \$ ı temsil etmektedir.
(2010 TİM verileri esas alınmıştır)

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması
Verilerinden derlenmiştir

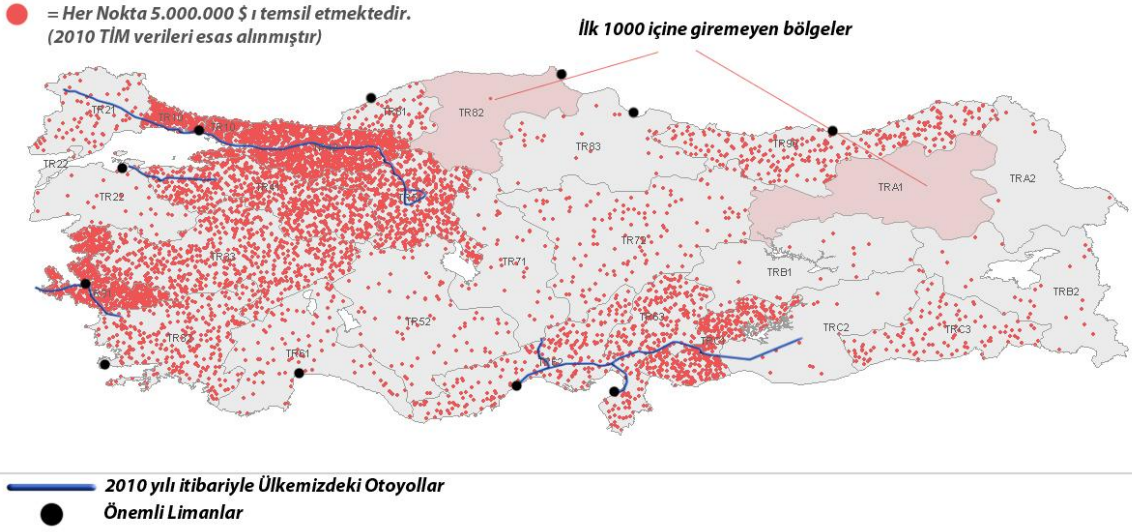
- 2010 yılında, TR52 (Konya –Karaman) Düzey 2 Bölgesi, bölgeden ilk 1000 içine giren 10 firmanın yapmış olduğu toplam yaklaşık 380 milyon dolarlık ihracat ile 15. sırada yer almaktadır. Bu miktar ilk 1000 firmanın 2010 da yaptığı ihracatın sadece ve sadece %0.51 lik bir kısmına tekabül etmektedir.

5 İLK 1000 İHRACATÇI FİRMANIN KAYITLI OLDUKLARI İLLER İLE ÜLKEMİZDEKİ OTOYOLLARIN DAĞILIMI ARASINDAKİ İLİŞKİSİ

- İlk 1000 ihracatçı firmanın bölgesel bazda toplandığı 3 alt bölge aynı zamanda ülkemizdeki otoyolların da toplandığı coğrafyalardır.

Grafik 13 : İhracat Otoyol ilişkisi

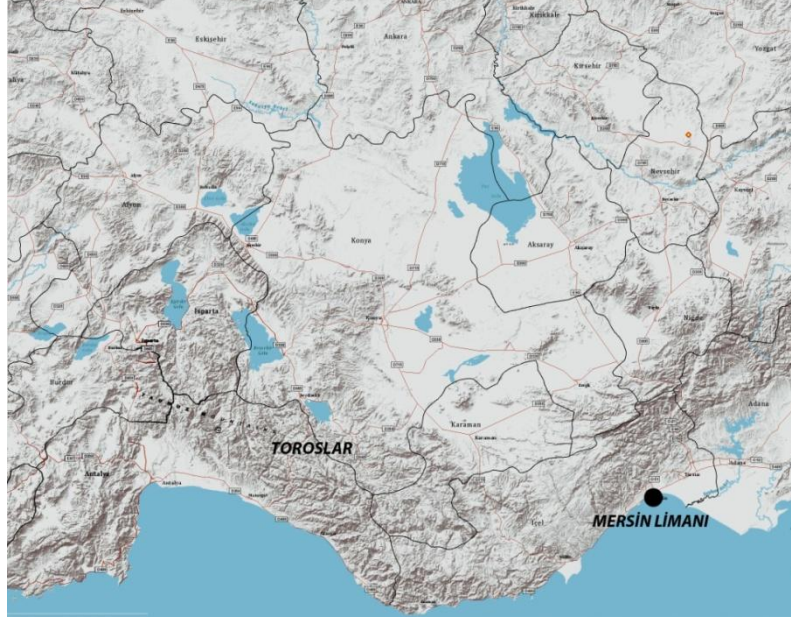
İlk 1000 içinde 5.000.000 \$ ve üzeri ihracat yapan düzey 2 bölgeleri

- Yukarıdaki haritada ilk 1000 ihracatçı firmanın kayıtlı oldukları iller ile Türkiye'deki 2010 yılı itibariyle otoyolların bulunduğu coğrafyalar arasındaki ilişki hemen göze çarpmaktadır. Geniş coğrafyamıza rağmen otoyolların oldukça sınırlı olduğu ve bunların da daha çok gelişmiş bölgelerde olduğu dikkate değer bir husustur.
- TR 52 illeri benzer Anadolu şehirleri ile kıyaslandığında otoyollara ve limanlara erişim imkânlarının daha sınırlı olduğu görülmektedir. Örneğin Gaziantep'in İskenderun limanı, Mersin limanına olan yakınlığı nedeniyle dış pazarlara açılma şansı Konya'ya göre daha fazladır. Bu nedenle eğer bölgenin ihracat kapasitesi artırılması hedefleniyorsa ulusal ve uluslar arası limanlara erişim sürelerinin kısaltılması ve imkânların artırılması gerekmektedir.

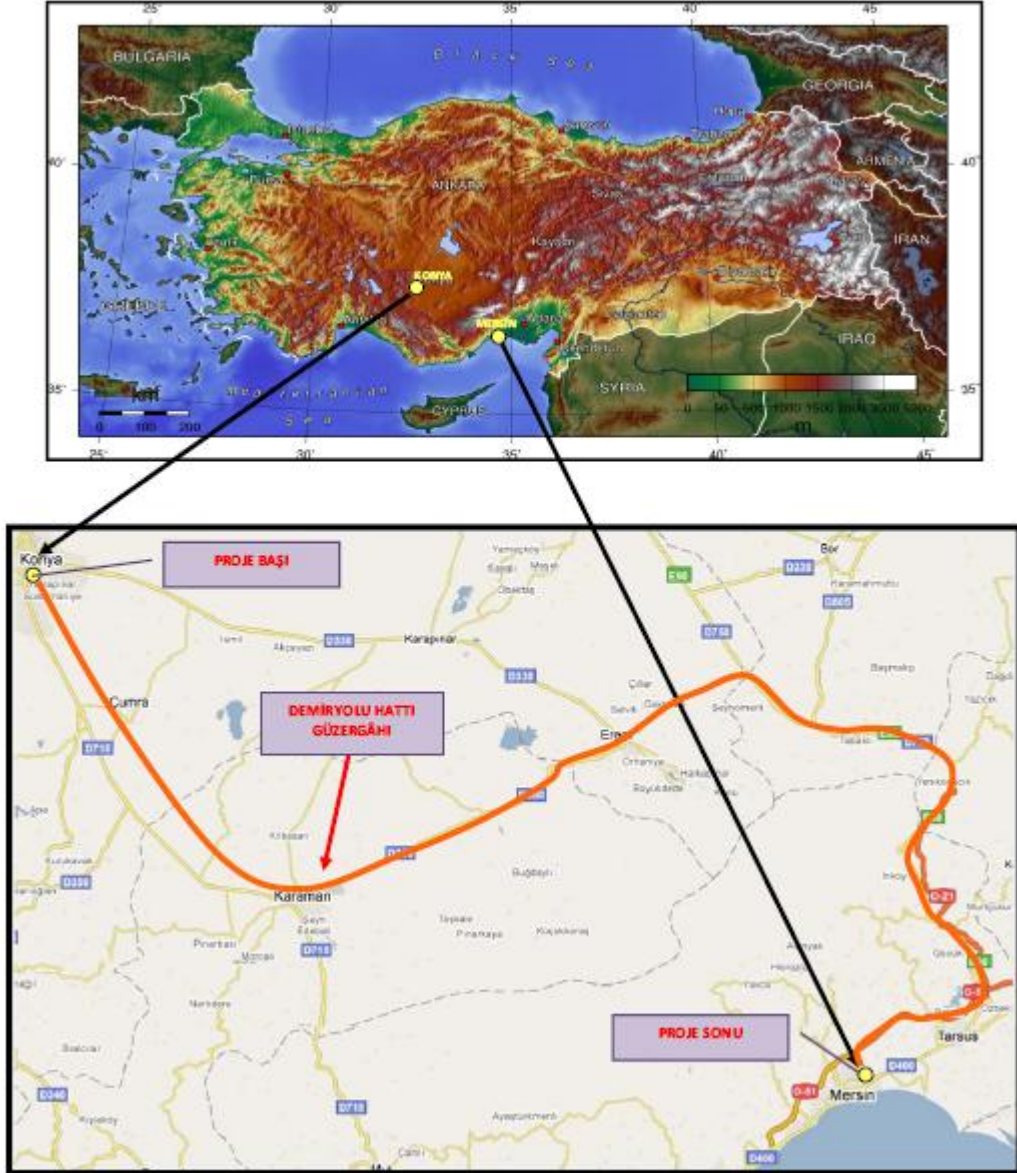
- Bu bağlamda gündemde olan Mersin - Konya Demiryolu Projesi'nin hayata geçirilmesi bölgenin Mersin Limanı'na erişim süresi ciddi ölçüde azaltarak ihracat performansının artmasında belirleyici rol oynayacaktır.

Grafik 14 : TR52 Bölgesinin Arazi Yapısı

- Denizli, Afyonkarahisar, Manisa gibi illerin, bölgede dağların kıyıya dik olması nedeniyle İzmir Limanı'na erişim maliyetlerinin daha düşük olması nedeniyle Konya ve Karaman bölgesine göre daha Lojistik avantajları daha yüksektir.
- Akdeniz'de Toroslar'ın kıyıya paralel olarak uzanması Konya Karaman bölgesinin ihraç ürünlerini Mersin Limanı'na ulaştırmasının önünde duran ciddi bir engeldir. Coğrafi koşullara nakliye masraflarını artırmaktadır. Bu nedenle bölgeden çıkan ürünleri limanları en kısa zamanda ve ucuz bir şekilde ulaşımı sağlayacak özellikle demiryolu bağlantıları önemli bir ihtiyaçtır.
- Son olarak Mersin Limanı'nı İç Anadolu'ya bağlayacak olan ve Mersin-Silifke-Karaman ve Konya bağlantı yollarının kısa vadede (2014) tamamlanması gerekmektedir. Bu güzergâhta yeni bir yol çalışması planlamaktan ziyade mevcut yolun bölünmüş yol haline getirilmesi hedeflenmektedir. Bu projede 01.01.2011 tarihi itibarıyla gelene son nokta aşağıdaki gibidir:

Grafik 15 : Mersin - Konya Demiryolu Projesi

Kaynak: Ulaştırma Bakanlığı Demiryolları Limanlar Ve Hava Meydanların İnşaatı Genel Müdürlüğü,
Konya-Mersin Demiryolu hattı projesi, ÇED Raporu,2009

6 KONYA VE KARAMAN İLLERİNİN İHRACAT PERFORMANSI

- Bu kısımda yapılan analiz ve değerlendirmeler Ekonomi Bakanlığı tarafından 2011 yılında 81 İlin ihracat performanslarının incelendiği çalışma esas alınarak TR52 Düzey 2 Bölgesi (Konya- Karaman) özelinde yapılmıştır. Analizin kapsamında belirlenen temel göstergelerden aşağıda belirtilenler bu çalışma kapsamında incelenmiştir. Bunlar;
 1. İhracatın teknolojik dağılımı
 2. İhraç edilen ürünlerin çeşitliliği
 3. İhracatın Sıradanlığı
 4. İhraç edilen ürünlerin sofistikasyon düzeyi ve nitelikli sıçrama yapısı
 5. İllerin ihracatında tamamlayıcı olan ülkeler.

6.1 İhracatın Teknolojik Dağılımı

- Ekonomi Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan 81 İlin ihracat performanslarının incelendiği analizde temel göstergelerden birisi olarak “İhracatın Teknolojik Dağılımı” belirlenmiştir. Bu kriter ilin ihracatının doğal kaynaklara mı yoksa coğrafyadan bağımsız teknoloji düzeyine mi bağlı olduğunu göstermektedir.²
- Bu çalışmada 2010 yılında orta ve ileri teknoloji ürün ihracatı 100 milyon dolar üzeri olan illerimiz listelenmiştir. 2000 yılından bu yana 51 ilimizde orta ve ileri teknoloji ürünlerinin payı artış göstermektedir. Aksine ise 3 ilde düşük teknoloji ürünlerini payı son 10 yılda artmıştır.³

² İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011 s: 17

³ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011 s: 18

Tablo 5 : 2010 Yılında Orta Ve İleri Teknoloji Ürün İhracatı 100 Milyon Dolar Üzeri Olan İllerimiz

sıra	İl	Orta ve İleri Teknoloji Mal İhracatı (milyon ABD \$)
1	İstanbul	20.280
2	Bursa	7990
3	Kocaeli	1948
4	Ankara	1846
5	İzmir	1597
6	Sakarya	1519
7	Manisa	545
8	Gaziantep	415
9	Konya	413
10	Adana	393
11	Eskişehir	309
12	Kayseri	280
13	Denizli	252
14	Tekirdağ	187
15	Hatay	158
16	Aydın	123
17	Antalya	104

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, EKONOMİ BAKANLIĞI,2011

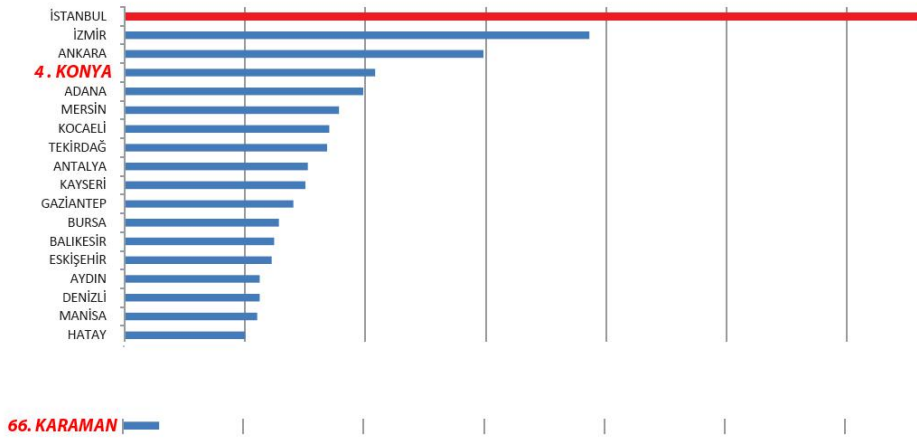
- Bu sıralamada Konya 413 milyon dolarlık orta ve ileri teknoloji ürün ihracatı ile 9. sırada yer alması TR52 Bölgesi açısından umut vericidir.

6.2 İhraç edilen ürünlerini çeşitliği

- Aynı çalışmada İhraç edilen ürünlerin çeşitliliği bakımından yapılan analizde, çeşitlilik değeri yüksek olan bir ilin çok sayıda ürünü rekabetçi bir şekilde üretip ihraç edebildiği kabul edilmiştir. Bu analize göre, 2009 yılında Konya “İhracattaki çeşitlilik performansı bakımından sırasıyla İstanbul, İzmir ve Ankara’nın hemen arkasından 104 farklı ürünle 4. sırada yer almaktadır. Bu bize Konya’da var olan becerinin birden fazla ürünün üretilip rekabetçi bir şekilde ihraç etme fırsatına sahip olduğunu göstermektedir.

- Ancak Konya'nın sergilediği performans aksine Karaman ihracattaki çeşitlilikte 15 farklı ihracat ürünüyle 66. sırada yer almaktadır. Bu bize Karaman da rekabetçi bir şekilde ürün üretilip ihracat etme becerisinin yeterli düzeyde oluşmadığı göstermektedir.
- Diğer yandan ülke genelinde yıllık ortalama ihracat miktarı Konya'nın oldukça üstünde olan Gaziantep, Bursa, Kocaeli, Manisa, Denizli gibi illerin ihracattaki çeşitlilik performansı bakımından Konya'dan geri sıralarda kaldığı görülmektedir.

Grafik 16 : İllerin İhracattaki Çeşitlilik Performansı

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011

6.3 İhracatın Sıradanlığı

- Aynı çalışmada illerin ihracat ettiği ürünlerinin sıradanlığı da analiz edilmiştir. Buna göre bir ilin ihracat ettiği ürünün sıradanlığı o ürünü diğer illerin de üretip üretmediğine bağlı olarak değişecektir⁴. Sıradanlık değeri düşük iller ürettiği ve ihracat ettiği kendine has ürünlerde rekabet avantajı sağlamaktadır.
- Bu sıralamada Konya sıradanlık bakımından 26. sırada iken Karaman 24. sırada yer almaktadır. Bu bize Konya'dan ihracat edilen ürünlerin oldukça çeşitli ve sıradan olmayan ürün ihracat eder konumdayken Karaman ise hem Konya'ya göre daha özgün ürünleri ihracat etmesine rağmen ürün yelpazesinde çeşitliliği sağlama konusunda sıkıntılar yaşamaktadır.

⁴ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011 s: 22

Tablo 6 : İhracatın Çeşitliliği Ve Sıradanlığı

1. Bölge	Sıradan olmayan ürünler ihraç eden çeşitliliği yüksek iller	Kırklareli, Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya , Manisa, Mersin, Samsun, Tekirdağ
2. Bölge	Sıradan ürünler ihraç eden çeşitliliği yüksek iller	Çorum, Nevşehir
3. Bölge	Sıradan olmayan ürünler ihraç eden çeşitliliği düşük iller	Niğde, Kahramanmaraş, Malatya, Uşak, Van, Isparta, Rize, Sakarya, Trabzon, Sinop, Afyonkarahisar, Bolu, Hakkâri, Karaman , Kastamonu, Kırşehir, Kütahya, Muğla, Ordu, Zonguldak
4. Bölge	Sıradan ürünler ihraç eden çeşitliliği düşük iller	Düzce, Yalova, Yozgat, Aksaray, Artvin, Çankırı, Adıyaman, Ağrı, Amasya, Bartın, Batman, Bilecik, Burdur, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Iğdır, Karabük, Kars, Kilis, Kırıkkale, Mardin, Muş, Osmaniye, Şanlıurfa, Siirt, Şırnak, Sivas, Tokat

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011

6.4 Konya ve Karamandan İhraç edilen ürünlerin Sofistikasyon düzeyi ve Nitelikli sıçrama Yapısı

- Çalışmada kullanılan bir diğer gösterge İhraç edilen ürünlerin Sofistikasyon düzeyidir. Buna göre bir ilin ihraç ettiği ürünün gelişmiş ülkelerin ihraç ettiği ürünler arasında yer alması o ürünün sofistikasyon değerinin yüksek olduğunu göstermektedir.⁵
- Nitelikli sıçrama yapısı ise ilin mevcut sanayi yapısı ile daha nitelikli ürünleri ihraç edebilme kapasitesini göstermektedir.⁶ Bu üretim imkânlar, erişim imkanları, nitelikli insan gücü yüksek olan illerin ihracat gelirlerini artırmak adına farklı sektörlere daha kolay kayabileceğini göstermektedir.

Konya

- Buna göre Konya sofistikasyon bakımından 81 il arasında 8. sırada yer almaktadır. Bu bize Konya'nın ihraç ettiği ürünlerini sofistike yani gelişmiş ülkelerin ihracatını yaptığı ürünler kategorisinde olduğunu ve bu sayede ihraç ettiği bu ürünlerde uluslararası pazarda rekabet şansının yüksek olduğunu göstermektedir.

⁵ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011 s: 24

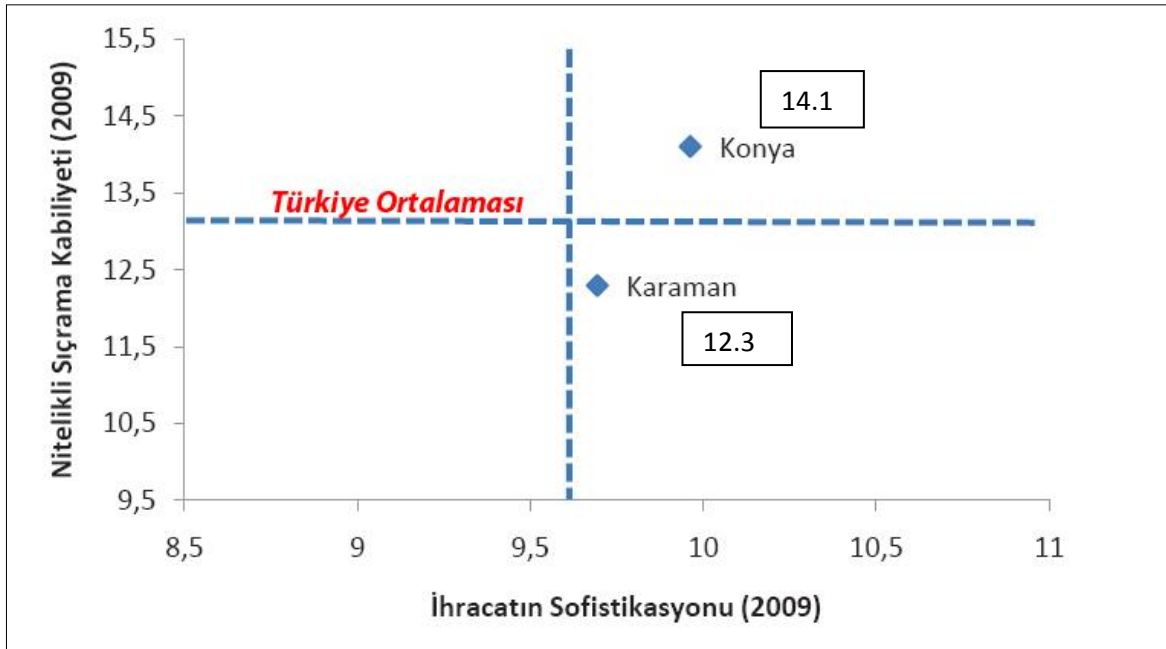
⁶ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011 s: 290

- Çalışmaya göre Konya ihracatta Nitelikli sıçrama Yapısı bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır ve 81 il arasında 4. sırada yer almaktadır Bu durum Konya'nın mevcut sanayi yapısı ve becerisiyle ilgili farklı sektörlerde nitelikli ihracat yapabilme potansiyelinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.
- Ayrıca Konya'nın hem sıçrama kabiliyeti hem de sofistikasyon düzeyi Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu için Konya'da teknoloji düzeyi ve katma değeri yüksek ürünleri konu alan yeni nesil teşvikler uygulanmalıdır.⁷

Karaman

- Karaman sofistikasyon bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır ve 81 il arasında 34. sırada yer almaktadır.
- Ancak ihracatta Nitelikli sıçrama Yapısı bakımından Türkiye ortalamasının altında kalarak 81 il içinde 63. sırada yer almaktadır.
- Bu Karaman'da yeni nesil yatırım teşviklerinin yerine daha çok mevcut sektörlerin rekabet gücünü artıracak devlet yardımlarının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Grafik 17 : İhracatın Sıçrama Kabiliyeti ve Sofistikasyonu,2009

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı,2011

⁷ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011

6.5 Konya ve Karaman illerinin Tamamlayıcısı olan Ülkeler

- Ekonomi Bakanlığı tarafından hazırlanan çalışma esas alınarak yapılan bu değerlendirme çalışmasında kullanılan son gösterge “ İlin ihracat yapısının tamamlayıcısı olan ülkeler” olarak belirlenmiştir. Buna göre ilin ihracat deseni ile en çok örtüşen ithalat desenine sahip olan ülkeler o ilin tamamlayıcısı ülkelerdir.⁸
- Konya'nın en çok ihraç ettiği ürünleri Uluslar arası piyasalarda en fazla talep eden ülkelerin Nijerya, Cezayir, Suudi Arabistan, Rusya ve Arjantin olduğu belirtilmektedir.
- Karaman'ın en çok ihraç ettiği ürünleri Uluslar arası piyasalarda en fazla talep eden ülkeler ise Nijerya, Cezayir, Slovenya, S. Arabistan, Mısır'dır

Grafik 18 : Konya'nın Başlıca ihracat Yaptığı Ülkeler
(Almanya, Yunanistan, Irak, Suriye, İran)

⁸ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı,2011

Grafik 19 : Konya'nın ihracatta Tamamlayıcısı olan Ülkeler
(Nijerya, Cezayir, Suudi Arabistan, Rusya ve Arjantin)

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı,20

Grafik 20 : Karaman'ın Başlıca ihracat Yaptığı Ülkeler
(Irak, Cezayir, Yemen, S. Arabistan, Libya)

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı,2011

Grafik 21 : Karaman'ın ihracatta Tamamlayıcısı olan Ülkeler
(Nijerya, Cezayir, Slovenya, S. Arabistan, Mısır'dır)

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı,2011

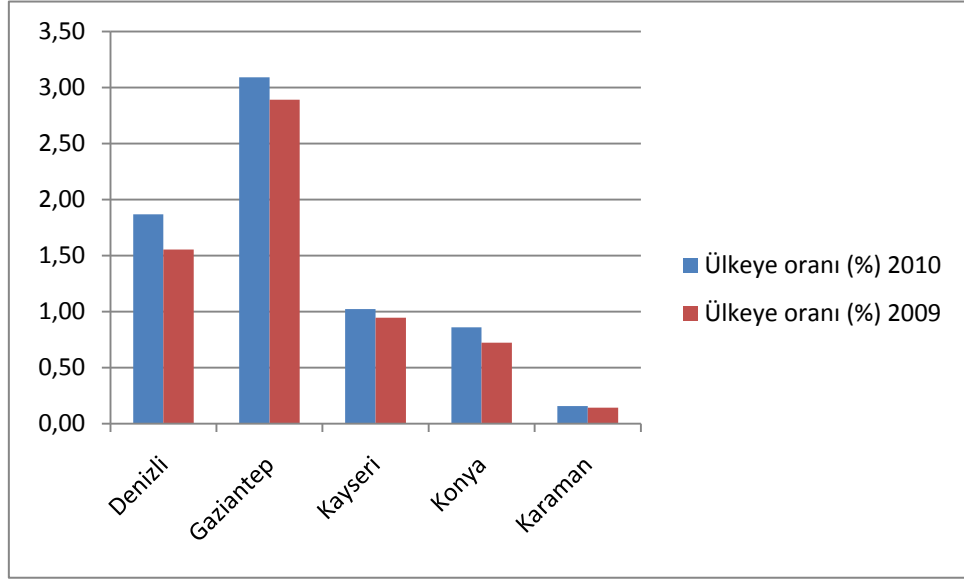
7 SONUÇ: TR 52 KONYA – KARAMAN BÖLGESİ İÇİN ÇIKARIMLAR

7.1 İHRACATIN GENEL YAPISI

7.1.1 KONYA

- Konya 2010 yılı itibariyle, il merkezinde kayıtlı firmaların ihracat rakamları esas alındığında yaklaşık 978 milyon dolarlık bir ihracat yapmıştır. Bu rakam ülkemizin toplam ihracatının sadece %0,8 ine karşılık gelmektedir. Ancak Konya Gümrük Müdürlüğü'nden yapılan ihracat miktarı ise 420 milyon dolar civarında kalmaktadır. Bu 420 milyon dolar içerisinde ayrıca Konya dışından olan firmaların ihracatının da olduğu düşünülürse Konya'da üretilen bir malın Konya'dan ihraç edilme sıklığının oldukça düşük kaldığı görülmektedir. Aradaki yaklaşık 550 milyon dolarlık ihracat Konya il merkezinde kayıtlı olduğu halde Konya dışından ihracat yapan Konyalı firmalara işaret etmektedir.
- İhraç edilen ürünlerini çeşitliği bakımından yapılan analiz çeşitlilik değeri yüksek olan bir ilin çok sayıda ürünü rekabetçi bir şekilde üretip ihraç edebildiği kabul edilmiştir. Bu analize göre 2009 yılında Konya “İhracattaki çeşitlilik performansı bakımından Sırasıyla İstanbul, İzmir ve Ankara'nın hemen arkasından 104 farklı ürünle 4. sırada yer almaktadır.
- Ülke genelinde ortalama nüfusu Konya'ya benzer ancak yıllık ortalama ihracat miktarı Konya'nın oldukça üstünde olan Gaziantep, Bursa Kocaeli, Manisa, Denizli gibi illerin İhracattaki çeşitlilik performansı bakımından Konya'dan geri sıralarda kaldığı görülmektedir.

Grafik 22 : Bazı illerin ihracat Rakamlarının Ülke Rakamlarına Oranı

Kaynak: TÜİK, 2011 (2010 yılı verileri geçicidir.)

- Konya’da var olan becerinin birden fazla ürünün üretilip rekabetçi bir şekilde ihraç etme fırsatına sahiptir
- Konya 2010 yılında 413 milyon dolarlık orta ve ileri teknoloji ürün ihracatı ile 81 il arasında 9. sırada yer alması Konya’nın teknoloji yoğun ürün ihracatı açısından potansiyel bir il olduğunu göstermektedir.
- Bir ilin ihracat ettiği ürünün sıradanlığı o ürünü diğer illerinde üretip üretmediğine bağlı olarak değişecektir⁹. Sıradanlık değeri düşük iller ürettiği ve ihraç ettiği kendine has ürünlerde rekabet avantajı sağlamaktadır. Bu sıralamada Konya sıradanlık bakımından 26. sırada yer almaktadır.
- Konya’dan ihraç edilen ürünlerin oldukça çeşitli ve sıradan olmayan ürün ihraç eder konumdayken Karaman ise hem Konya’ya göre daha özgün ürünleri ihraç etmesine rağmen ürün yelpazesinde çeşitliği sağlama konusunda sıkıntılar yaşamaktadır.

⁹ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011 s: 22

- Konya'nın ihraç ettiği ürünlerini sofistike yani gelişmiş ülkelerin ihracatını yaptığı ürünler kategorisinde olduğunu ve bu sayede ihraç ettiği bu ürünlerde uluslararası pazarda rekabet şansının yüksektir.
- Konya'nın ihracatında öne çıkan sektörlerde ihracat yapan diğer illerle ortak bölgesel fuar organizasyonları yapılabilir. Bu konuda Konya'nın ihracat desenine en çok benzeyen iller Antalya ve Kocaeli'dir. Bu her iki ilinde Konya ile benzer ürünleri ihraç ettiği anlamına gelmemektedir. Daha ziyade gerekli teknolojik ve beşeri altyapı bakımından her iki ilde de benzer bir beceri düzeyinin olduğuna işaret etmektedir.
- Nitelikli sıçrama yapısı ilin mevcut sanayi yapısı ile daha nitelikli ürünleri ihraç edebilme kapasitesini göstermektedir.¹⁰ Bu üretim imkânlar, erişim imkânları, nitelikli insan gücü yüksek olan illerin ihracat gelirlerini artırmak adına farklı sektörlerle daha kolay kayabileceğini göstermektedir. Konya'nın hem sıçrama kabiliyeti hem de sofistikasyon düzeyi Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu için Konya'da teknoloji düzeyi ve katma değeri yüksek ürünleri konu alan yeni nesil teşvikler uygulanmalıdır.¹¹
- Konya'nın mevcut sanayi yapısı ve becerisiyle ilgili farklı sektörlerde ihracat yapabilme potansiyeli yüksektir. Bu anlamda Konya'da firmalarla birebir yapılacak çalışmalar sayesinde bu firmaların hâlihazırda sahip olduğu altyapı ile daha nitelikli ürün üretip ihraç etme kabiliyetleri analiz edilmelidir. Ayrıca akabinde bu firmaların hangi ülkelere dönük ihracat potansiyeli olduğu, bu ülkelere ihracat yapabilmelerinin önüne açacak gerekli teşviklerin sağlanması gerekmektedir.

¹⁰ İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011 s: 290

¹¹ Bkz: sayfa:32

Tablo 7 : Konya İhracatın Sektörel Gelişimi

2000 Sıra	2010 Sıra	Sektör	2000	2010	Pay 2000	Pay 2010	Değ%
1	1	Makine ve Aksamları	22.107.740	226.855.422	24,9	26,7	926
2	2	Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	20.697.049	198.979.962	23,3	23,5	861
4	3	Hububat,Bakliyat,Yağlı Tohum	6.280.998	141.020.260	7,1	16,6	2145
5	4	Demir ve Demir Dışı Metaller	5.670.391	52.098.963	6,4	6,1	819
16	5	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	831.412	44.723.805	0,9	5,3	5279
6	6	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	5.465.337	43.288.069	6,1	5,1	692
7	7	Madencilik Ürünleri	4.360.943	41.210.847	4,9	4,9	845
15	8	Elektrik-Elektronik	1.152.490	19.282.823	1,3	2,3	1573
9	9	Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	2.030.843	18.154.917	2,3	2,1	794
3	10	Çimento ve Toprak Ürünleri	8.232.930	13.196.718	9,3	1,6	60
		Genel Toplam	87.000.000	979.000.000	100	100	1024

Kaynak: TR 52 Bölgesi 2023 Vizyon Raporu,2011

- Tamamlayıcı ülke ilin ihracat deseni ile en çok örtüşen ithalat desenine sahip olan ülkeler o ilin tamamlayıcısı ülkelerdir.¹² Bu o ilin o ülkeye ihracat yapıp yapmadığını göstermemektedir. Sadece o ilden o ülkeye diğer faktörler sabit kalmak koşulu ile kolayca ihracat yapılabileceğini göstermektedir. Konya'nın hâlihazırda ihracat yaptığı ülkeler Konya'nın tamamlayıcısı ülke yani ilin ihraç ettiği ürünleri en çok ithal eden ülkeler ile örtüşmemektedir. Yani Konya Konya'nın ihracat potansiyelini yeteri kadar rasyonel kullanmadığını ve kendisinin en çok ihraç ettiği ürünleri en çok talep eden ülkelere ihracat yeteri düzeyde yapmamaktadır. Konya'nın en çok ihraç ettiği ürünleri Uluslar arası piyasalarda en fazla talep eden ülkelerin (tamamlayıcı ülkeler) Nijerya, Cezayir, Suudi Arabistan, Rusya ve Arjantin'dir.

¹² İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011

Tablo 8 : Konya'nın İhracat Pazarındaki Gelişim

2000				2010			
Sıra	Ülke	Toplam	Pay	Sıra	Ülke	Toplam	Pay
1	ALMANYA	11.636.008	13	1	IRAK	144.941.252	17
2	MISIR	4.468.000	5	2	SURIYE	57.242.915	7
3	FRANSA	4.202.548	5	3	ALMANYA	49.593.904	6
4	BİR.DEVLETLER(ABD)	3.970.982	4	4	İRAN (İSLAM CUM.)	48.579.388	6
5	RUSYA	3.554.283	4	5	MISIR	32.016.220	4
6	FAS	3.360.732	4	6	BİR.DEVLETLER(ABD)	28.458.816	3
7	SUUDI ARABISTAN	2.852.443	3	7	SUUDI ARABISTAN	23.535.501	3
8	İNGİLTERE	2.763.338	3	8	LİBYA	21.065.538	2
9	EGE SERBEST BÖLGE	2.678.134	3	9	İTALYA	20.409.492	2
10	HOLLANDA	2.677.040	3	10	İNGİLTERE	18.750.882	2
	TOPLAM	87.000.000	100	21	TOPLAM	979.000.000	100

Kaynak: TR 52 Bölgesi 2023 Vizyon Raporu,2011

7.1.2 KARAMAN

- Karaman 2010 yılı itibariyle, il merkezinde kayıtlı firmaların ihracat rakamları esas alındığında yaklaşık 177 milyon dolarlık bir ihracat yapmıştır. Bu rakam ülkemizin toplam ihracatının sadece %0,15 ine karşılık gelmektedir. Ancak Karaman Gümrük Müdürlüğü'nden yapılan ihracat miktarı ise 132 milyon dolar civarında kalmaktadır. Bu 132 milyon dolar içerisinde ayrıca Karaman dışından olan firmaların ihracatının da olduğu düşünülürse Karaman'da üretilen bir malın Karaman'dan ihraç edilme sıklığının oldukça düşük kaldığı görülmektedir. Aradaki yaklaşık 45 milyon dolarlık ihracat Karaman il merkezinde kayıtlı olduğu halde Karaman dışından ihracat yapan Karamanlı firmalara işaret etmektedir.
- Bir ilin ihracat ettiği ürünün sıradanlığı o ürünü diğer illerinde üretip üretmediğine bağlı olarak değişecektir¹³. Sıradanlık değeri düşük iller ürettiği ve ihraç ettiği kendine has ürünlerde rekabet avantajı sağlamaktadır. Bu sıralamada Karaman sıradanlık bakımından 24. sırada yer almaktadır. Bu bize Karaman'ın Türkiye ortalamasına göre sıradan olmayan kendine özgü ürünleri üretip ihraç edebilme başarısını göstermektedir.

13 İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, ekonomi bakanlığı, 2011 s: 22

- Diğer yandan Karaman da rekabetçi bir şekilde ürün üretilip ihraç etme becerisi iyileştirilmelidir.
- Nitelikli sıçrama yapısı ise ilin mevcut sanayi yapısı ile daha nitelikli ürünleri ihraç edebilme kapasitesini göstermektedir.¹⁴ Bu üretim imkânlar, erişim imkanları, nitelikli insan gücü yüksek olan illerin ihracat gelirlerini artırmak adına farklı sektörlere daha kolay kayabileceğini göstermektedir. Karaman'da ihracatta Nitelikli sıçrama Yapısı bakımından Türkiye ortalamasının altında olduğundan yeni nesil yatırım teşviklerinin yerine daha çok mevcut sektörlerin rekabet gücünü artıracak devlet yardımları gereklidir. Bu anlamda Karaman'da firmalarla birebir yapılacak çalışmalar sayesinde bu firmaların hâlihazırda sahip olduğu altyapı ile daha nitelikli ürün üretip ihraç etme kabiliyetleri analiz edilmelidir. Ayrıca akabinde bu firmaların hangi ülkelere dönük ihracat potansiyeli olduğu, bu ülkelere ihracat yapabilmelerinin önüne açacak gerekli teşviklerin sağlanması gerekmektedir.
- Karaman'ın en çok ihraç ettiği ürünleri Uluslar arası piyasalarda en fazla talep eden ülkeler (tamamlayıcı ülkeler) ise Nijerya, Cezayir, Slovenya, S. Arabistan, Mısır'dır.

Tablo 9 : Ülkelere Göre Karaman'ın Dış Ticareti (bin dolar)

Sıra	Ülke	İhracat	Ülke	İthalat
1	IRAK	25.000.000	ALMANYA	5.500.000
2	CEZAYİR	16.000.000	MALEZYA	4.800.000
3	YEMEN	10.000.000	ÇİN	4.000.000
4	SUUDİ ARABİSTAN	7.000.000	ENDONEZYA	3.500.000
5	LİBYA	6.000.000	HOLLANDA	3.400.000

Kaynak: İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, DTM

- Karaman'ın hâlihazırda ihracat yaptığı ülkeler Karaman'ın tamamlayıcısı ülke yani ilin ihraç ettiği ürünleri en çok ithal eden ülkeler ile kısmen örtüşmektedir. Yani Cezayir ve Suudi Arabistan Karaman'ın hem hâlihazırda ihracat yaptığı hem de tamamlayıcı ülke konumundadır. Bu noktada Karaman'ın bu iki ülkeye yönelik ihracat stratejilerine öncelik vermesi ve daha da derinleştirilmesi gerekmektedir.
- Karaman'ın ihracatında öne çıkan sektörlerde ihracat yapan diğer illerle ortak bölgesel fuar organizasyonları yapılabilir. Bu konuda Karaman'ın ihracat desenine en çok

benzeyen iller Yozgat ve Edirne'dir. Bu her iki ilinde Karaman ile benzer ürünleri ihraç ettiği anlamına gelmemektedir. Daha ziyade gerekli teknolojik ve beşeri altyapı bakımından her iki ilde de benzer bir beceri düzeyinin olduğuna işaret etmektedir.

7.2 İLK 1000 İHRACATÇI FİRMA İÇİNDE KONYA VE KARAMAN'DAN İHRACAT YAPAN FİRMALARIN ANALİZİ

7.2.1 KONYA

- 2010 yılında ilk 1000 deki firmaların yaptığı toplam ihracatın yaklaşık % 73 ünü sadece ilk 5 il karşılamaktadır. İlk 1000 de Konya ilinden yapılan 262.561.109,64 dolarlık ihracat ilk 1000 deki toplam ihracatın sadece %0.35 ini oluşturmaktadır.
- Konya İhracat miktarı bakımından 81 il içerisinde 20. sırada yer almaktadır. Özellikle Gaziantep'le karşılaştırıldığında Konya'nın ihracat performansın yeterli düzeyde olmadığı açıkça görülmektedir. Nitekim ihracat miktarı bakımından 5. sırada yer alan Gaziantep 2.3 milyar dolarlık ihracatıyla İlk 1000 firmanın yaptığı toplam ihracatın %3 ünü karşılamaktadır.
- Firma sayısı olarak bakıldığında İlk 1000 içinde Konya'dan ihracat yapan sadece 6 firma olduğunu görüyoruz. Son yıllarda kendi içsel potansiyelini harekete geçirerek sanayide atılım yapan ve Anadolu Kaplanları olarak tanımlanan illerden Denizli de bu rakam 27(1.25 Milyar dolar), Gaziantep'te ise 53 tür (2,3 Milyar dolar).
- **Bu 6 firma 2010 yılında yaptığı toplam ihracat "Konya'dan ihracat yapan 1086 firmanın 2010 yılındaki toplam 979.milyon dolarlık ihracatının % 26'sını tek başına karşılamaktadır.** Bu Konya'nın ihracat yapısında nispeten büyük ölçekli işletmelerin hâkim olduğunu göstermektedir.
- Konya'dan ihracat yapan bu 6 firmanın yaptığı toplam 262.561.109,64 dolarlık ihracatın ise %58 ini tek başına Seydişehir'deki ETİ ALÜMİNYUM A.Ş. yapmaktadır. Diğer firmaların büyük bir kısmı ikinci 500 içersinde kalmaktadır. İlk altı içinde diğer firmaların sektörel yapılarına bakıldığında ise 2 tane otomotiv sanayinde faaliyet gösteren firma dikkatimizi çekmektedir.

Tablo 10 : İlk 1000 İhracatçı Firma İçinde Konya, 2010

Konya bazında sıralama	Türkiye genelinde Sıralama_2010	Firma	2010 İhracat Miktarı	%
1	73	ETİ ALÜMİNYUM A.Ş.	153.633.921,64	58,51
2	415	S.S.P OTOMOTİV SANAYİ VE DIŞ TİC. A.Ş.	34.355.531,96	13,08
3	656	ARAŞTIRMAYA KATILMIYOR	23.759.040,63	9,05
4	908	SERİN OTOMOTİV SANAYİ TİC. A.Ş.	17.501.592,38	6,67
5	922	ARAŞTIRMAYA KATILMIYOR	17.152.468,47	6,53
6	978	ARAŞTIRMAYA KATILMIYOR	16.158.554,56	6,15
		TOPLAM	262.561.109,64	6,15

Kaynak: - Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması

7.2.2 KARAMAN

- İlk 1000 içerisinde Karaman ilinden ihracat yapan sadece 4 firma vardır. Bu 4 firmanın 2010 daki toplam ihracatı ise sadece 117 Milyon dolar civarındadır.
- **Bu 4 firma Karaman'dan 2010 yılında ihracat yapan 83 firmanın yaptığı toplam 176.707.448 dolarlık ihracatın %66 sını tek başına sağlamaktadır.**
- İlk 1000 de Karaman ilinden yapılan 117.183.997,11 dolarlık ihracat ilk 1000 deki toplam ihracatın sadece %0.15 ini oluşturmaktadır Karaman İhracat miktarı bakımından 81 il içerisinde 32. sırada yer almaktadır.
- Öte yandan Karaman'dan yapılan ihracatın firmalara dağılımı Konya'ya göre daha dengeli gözükmektedir. Ortalama her firma yaklaşık %25 paya sahiptir. Sektörel yapı olarak ise daha un ve unlu mamuller ön plana çıkmaktadır.

Tablo 11 : İlk 1000 İhracatçı Firma İçinde Karaman, 2010

Karaman bazında sıralama	Türkiye genelinde Sıralama_2010	Firma	2010 İhracat Miktarı	2011 İhracat Miktarı
1	470	ŞİMŞEK BİSKÜVİ VE GIDA SAN. A.Ş.	30.748.352,48	26,24
2	496	ADININ AÇIKLANMASINI İSTEMİYOR	29.474.156,53	25,15
3	505	ANI BİSKÜVİ GIDA SAN. VE TİC. A.Ş.	29.012.720,92	24,76
4	533	BİFA BİSKÜVİ VE GIDA SAN. A.Ş.	27.948.767,18	23,85
		TOPLAM	117.183.997,11	100,00

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, İlk 1000 İhracatçı Araştırması

7.3 MEKÂNSAL BOYUT - BÖLGENİN ERİŞİLEBİLİRLİĞİ

- TR 52 illeri benzer Anadolu şehirleri ile kıyaslandığında otoyollara ve limanlara erişim imkânlarının daha sınırlı olduğu görülmektedir. Örneğin Gaziantep'in İskenderun limanı, Mersin limanına olan yakınlığı nedeniyle dış pazarlara açılma şansı Konya'ya göre daha fazladır. Bu nedenle eğer bölgenin ihracat kapasitesi artırılması hedefleniyorsa ulusal ve uluslar arası limanlara erişim sürelerinin kısaltılması ve imkânların artırılması gerekmektedir.
- Akdeniz'de Toroslar'ın kıyıya paralel olarak uzanması Konya Karaman bölgesinin ihraç ürünlerini Mersin Limanı'na ulaştırmasının önünde duran ciddi bir engeldir. Coğrafi koşullara nakliye masraflarını artırmaktadır. Bu nedenle bölgeden çıkan ürünleri limanları en kısa zamanda ve ucuz bir şekilde ulaşımı sağlayacak özellikle demiryolu bağlantıları önemli bir ihtiyaçtır.
- Mersin - Konya Demiryolu Projesi'nin hayata geçirilmesi bölgenin Mersin Limanı'na erişim süresi ciddi ölçüde azaltarak ihracat performansının artmasında belirleyici rol oynayacaktır.
- Mersin Limanı'nı İç Anadolu'ya bağlayacak olan Mersin-Silifke-Karaman ve Konya bağlantı yollarının kısa vadede tamamlanması gerekmektedir.
- Son olarak Konya Karaman bölgesinden çıkan ürünleri Mersin Limanı'na göre daha kısa zamanda ve daha ucuz bir şekilde ulaşımı sağlayacak "**Taşucu Limanı alternatifi**" son zamanlarda konuyla ilgili paydaşlar tarafından sıkça dile getirilmektedir. Bu alternatif beklide uzun vadede İç Anadolu illerinden yurtdışına yapılacak ihracat miktarında önemli artışlar sağlayabilir. Bu tarz idari sınırları aşan ve mekâna dayalı ekonomik ilişkilerde yapılması gereken, illerdeki aktörlerin bir araya gelip gerekli alternatif çözüm yolları üzerinde müzakere etmelerini sağlamaktadır. Bu noktada Kalkınma Ajansları bir arabulucu ve kolaylaştırıcı rol oynayabilir.

8 İHRACA T KONUSUNDA YERELDE KALKINMA AJANSLARINA DÜŞEN ROLLER NE OLABİLİR?

- Bilindiği üzere ülkemizde ihracat yapan firmaların ihracat rakamları ihracatı yapan firmanın vergi numarasının kayıtlı olduğu il esas alınarak hesaplanmaktadır. Nu nedenle bir ilin gerçek ihracat miktarları net olarak tespit edilememektedir. Bu durumda da mevcut durum analizleri yetersiz kalmakta, güvenilir veriler esas alınarak politikalar üretilmemektedir. Örneğin Konya’da üretim yapan Konyalı bir firma ihracatını İstanbul üzerinden yapıyorsa bu İstanbul’un ihracat sepetine eklenmektedir. Bu nedenle o ilde üretilip, o ilden ihracatı yapılan ihracat değerleri gerçekçi bir şekilde tespit edilememektedir. Sonuç olarak o ilin hangi sektörlerde ve hangi ülkelere gerçekten ne kadar ihracat yaptığı bilinmemektedir.
- Ayrıca bu çalışmada illerden ihracat yapan firmaların hangisinin “üretici” hangisinin “dış ticaret şirketi” olduğu tespit edilememektedir. Sadece toplam ihracat yapan firma sayısı gözükmemektedir. Kalkınma Ajansları ile yapılacak ortak çalışmaları sonrasında bu gibi bilgilere daha güvenli bir şekilde erişilmesi hedeflenmektedir.
- Bu bağlamda yerelde Ajanslar tarafından yapılması gereken en önemli iki konu şudur: Birincisi eğer mümkünse ilden ihracat yapan firmalarla birebir görüşmelerin organize edilmesi ve verilerin güvenilirliğini test edilmesi olacaktır.
- Ayrıca bu çalışma ile o ilde ihracat yapan firmaların mevcut üretim yapıları itibariyle katma değeri daha yüksek olan hangi potansiyel üretim alanlarına sıçrama yapabilecekleri tespit edilebilecektir.(Sıçrama Kabiliyeti) Örneğin bir firma ile yapılan görüşme sonucu o firmaya mevcut ihracat kapasitesi anlatılacak ve bu mevcut yapısı ile gerekli teşvikler sağlandığında ekstra üretebileceği ve rekabetçi bir şekilde ihracat edebileceği ürünler bildirilecektir.
- Diğeri ise ilden ihracat yapan firmaların vergi numaralarına erişilmesi ve bu sayede o firmanın hangi ilin vergi dairesinde kayıtlı olduğu tespit edilerek gerçek ihracat rakamlarının hesaplanabilmesidir.
- Yerelde Ajanslarla ve ihracatçı firmalarla ortak yapılacak çalışma sonucu o ilin mevcutta dünya ihracat pazarından aldığı pay tespit edilebilecektir.

- Ayrıca illerin tamamlayıcısı olan ülkelerin gerçekten ne ithal ettikleri daha detaylı analiz edilecek ve illerimizin ihracatı potansiyel ülkelere yönlendirilebilecektir
- Ajansın olası malı ve teknik destekleri ile yapılacak Pazar araştırmalarında potansiyel ülkenin etnik yapısı, tüketim alışkanlıkları, kültürel yapısı ve dili gibi ihracat stratejisini etkileyecek diğer hususlarda da politikalar belirlenebilecektir.
- Bir ilin ihracatında öne çıkan sektörlerde ihracat yapan diğer illerle ortak bölgesel fuar organizasyonları yapılabilir
- Yerelde ihracat konusunda karar verici konumunda olan sanayi ve ticaret odaları, iş adamı dernekleri, bölgesel İhracatçı birlikleri, ilgili STK paydaşları ve yereldeki üniversitelerin ilgili aktörlerin, bölgenin ihracat stratejisini belirleme noktasında, Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı gibi merkezi düzeyde politika üreten aktörlerin çalışmalarını esas alması ve bu politikaların yerel ayağını güçlendirme adına işbirliklerini gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

9 KAYNAKÇA

- İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011
- İlk 1000 İhracatçı Araştırması, Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2010
- <http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Bolgeler/3Bolge/Harita.aspx>- Karayolları
3.Bölge Müdürlüğü,2011
- TR52 Düzey2 Bölgesi (Konya-Karaman) 2023 Vizyon Raporu
- İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, DPT 2003
- Bölgesel İstatistikler, Türkiye İstatistik Kurumu,2011
- Konya-Mersin Demiryolu hattı projesi, ÇED Raporu, Ulaştırma Bakanlığı Demiryolları
Limanlar Ve Hava Meydanların İnşaatı Genel Müdürlüğü 2009